gemeente
Barneveld

Aandachtsgebied: Leefomgeving
Team Beleid Leefomgeving
Behandelaar: C. Bechtold
Telefoonnummer: 06 55 49 38 02

Voorstelnr. 4461
Barneveld, 9 december 2025
Portefeuillehouder: J. de Heer-Verheij

Onderwerp: Prioritering van projecten voor de aanvraag van een elektriciteitsaansluiting onder het ACM-prioriteringskader

Gevraagde beslissing:

1. Beslispunt voor de burgermeester: in te stemmen met het mandateren van de wethouders wonen en onderwijs voor het ondertekenen van een bestuursverklaring ten behoeve van het prioriteren van projecten (opgenomen in de bijlage) voor het verkrijgen van een elektriciteitsaansluiting, middels het zogenaamde ACM- prioriteringskader;
2. De raad via rubriek B van de Lijst ingekomen stukken te informeren via het memo "raadsmemo proces aanpak ACM prioriterings-kader";
3. *Bijlage I Lijst met te prioriteren projecten waar een mandatering voor wordt gevraagd* op grond van artikel 87 van de Gemeentewet juncto artikel 5.1 tweede lid sub b juncto sub i van de Wet Openbare Overheid aan te merken als geheim.

1. Inleiding

Vanaf 1 januari 2026 zal naar waarschijnlijkheid het "Codebesluit prioriteringsruimte transportverzoeken" t.a.v. elektriciteit van de Autoriteit Consument en Markt in werking treden voor grootverbruikers. Volgens de planning zal het codebesluit voor kleinverbruikers vanaf 1 juli 2026 van kracht gaan. Dit codebesluit wordt ook wel het ACM-prioriteringskader genoemd en moet regelen dat maatschappelijk prioritaire projecten voorrang krijgen bij transportverzoeken bij de netbeheerder. Onder dit kader worden 4 categorieën gebruikt:
(1) congestieverzachters – projecten die ervoor zorgen dat er ruimte ontstaat op het net, bijvoorbeeld door veel opslag;
(2) veiligheid – projecten van veiligheidsdiensten, acute zorg, verkeersveiligheid, waaronder ook openbare verlichting;
(3) basisbehoeften – waaronder woningbouw en onderwijsvoorzieningen;
(4) overig – waaronder bedrijvigheid, laadinfrastructuur en sport die niet gerelateerd is aan onderwijs.

Als gemeente willen we voorlopig alle projecten aandragen voor prioritering waarvoor dit mogelijk is, om ze zo van een aansluiting te verzekeren. Voor deze eerste tranche betreft dat woningbouw en onderwijshuisvesting (inclusief gerelateerde gymzalen/sporthallen). Naast de prioritering van deze eerste tranche, werken we aan het verder brengen van projecten die nu nog niet klaar zijn voor prioritering (zoals de brandweerkazernes en openbare verlichting). Ook, onderzoeken we welke andere projecten toch in aanmerking komen voor prioritering. En, onderzoeken we op projectniveau wat mogelijke alternatieven zijn als een project in categorie 4 valt.

Om een prioritering in te kunnen dienen is onder andere een bestuursverklaring van de relevante wethouder nodig als bewijslast (zie bijlage voor een concept invulformulier bestuursverklaring). Dit collegevoorstel dient ertoe de relevante wethouders voor deze eerste tranche te mandateren per project (genoemd in de bijlage) een bestuursverklaring te ondertekenen.

2. Beoogd effect

Het mandateren van wethouders, zodat zij namens de gemeente een bestuursverklaring kunnen ondertekenen welke dient als bewijslast bij het aanvragen van prioriteit. Het doel is om de prioritering voor de projecten zo snel mogelijk aan te vragen. Hierbij zijn we als gemeente wel afhankelijk van de uitwerking van het definitieve kader van het ACM, gezien de overige bewijslast pas verzameld kan worden wanneer dit duidelijk is. Dit kan betekenen dat het uiteindelijk indienen van de aanvragen in januari volgt.

3. Argumenten

1.1 De mandatering is nodig als onderdeel van de bewijslast bij prioritering.
Zonder deze mandatering kunnen projecten niet geprioriteerd worden. Dit heeft als gevolg dat deze dus niet zomaar in aanmerking zullen komen voor een aansluiting. Hierbij wordt er geen keus gemaakt in de projecten:

voorlopig prioriteren we alle projecten die we onder het kader mogen aandragen en waar afdoende bewijslast voor aanwezig is.
Daarnaast, zijn we ook bezig om te kijken naar de prioritering van openbare verlichting en andere maatschappelijke projecten (zoals de brandweer en milieustraat). Deze volgen snel in 2026, als deze ook geprioriteerd kunnen worden door de gemeente. Voor projecten die in de categorie "overig" van het kader vallen, wordt momenteel al gezocht naar een passende oplossing.
Gezien momenteel enkel woningbouwprojecten en onderwijsprojecten geprioriteerd worden, moeten deze wethouders mandaat krijgen om per project een bestuursverklaring te ondertekenen. Hierbij is het van belang te benoemen dat gymzalen/sporthallen die gekoppeld zijn aan scholen geprioriteerd moeten worden met een bestuursverklaring vanuit de wethouder onderwijs. Naar verwachting zijn er begin 2026 meer mandateringen nodig, zoals voor openbare verlichting.

2.1 De raad is geïnformeerd over het ACM-prioriteringskader en de mogelijke gevolgen.
Deze memo heeft als doel om de raad te informeren over de stand van zaken en de gemeentelijke aanpak. Ook, wordt de raad hiermee op de hoogte gehouden van de projecten waar prioriteit aangevraagd voor zal worden en van projecten waarbij dit, waarschijnlijk, niet mogelijk is. Gezien het kader grote consequenties heeft voor de ontwikkelmogelijkheden van de gemeente is het belangrijk de gemeenteraad hiervan op de hoogte te houden.

3.1 Het openbaar maken van de stukken weegt niet op tegen de financieel economische belangen van de gemeente en haar goede functioneren.
Gezien de bijlage sterk afhankelijk is van het uiteindelijke kader zal het publiceren daarvan mogelijk tot onrust leiden. Hierbij kan het de financieel economische belangen van de gemeente schaden en staat deze het goed kunnen functioneren van de gemeente in de weg.

4. Kanttekeningen
1.1 Wanneer het definitieve kader bekend is, is duidelijk wat de exacte invulling van de bewijslast zal zijn. Gezien het definitieve kader niet bekend is voor de routering van dit voorstel is het niet zeker dat alle projecten, welke op zijn genomen in de bijlage ook echt geprioriteerd kunnen worden. Dit is afhankelijk van de bewijslast dit in het definitieve kader is opgenomen. In dit geval, zullen enkel de projecten worden geprioriteerd waar we voldoende bewijslast voor beschikbaar hebben. Vervolgens, zullen we proberen zo snel mogelijk de bewijslast voor de andere projecten te verzamelen, zodat deze later geprioriteerd kunnen worden. Voor projecten waarbij prioritering niet mogelijk blijkt, zal zo snel mogelijk een passende oplossing gevonden worden.
Mogelijk, zal ook de bestuursverklaring uit de bijlage van opzet moeten veranderen, naar aanleiding van het definitieve codebesluit. Dit zal, in overleg met de betreffende wethouder, worden aangepast om aan de nieuwe eisen te voldoen.

2.1 Voorlopig wordt er geen keuze gemaakt in wat we als gemeente wel en niet gaan prioriteren.
In deze ronde prioriteren we alles wat geprioriteerd kan worden. Op termijn, kan er gekozen worden te schuiven in het moment van aanvragen van prioritering van projecten of om projecten bewust uit te stellen om vermogen te besparen. Dit behoeft goede afstemming met de raad alvorens deze besluiten worden genomen. Dit zal te zijner tijd worden voorbereid.

5. Financiën
n.v.t.

6. Participatie en communicatie
a) Participatie
N.v.t.

b) Communicatie
We werken een communicatie-aanpak uit op de volgende onderdelen:
- De communicatie richting projectontwikkelaars en onderwijsbesturen van de projecten die we in de eerste tranche prioriteren onder het kader;
- Interne communicatie richting collega's over de impact van het kader en de handelingsperspectieven bij projecten;

- Communicatie richting initiatiefnemers over het ACM-prioriteringskader, de impact en handelingsperspectief, met name vanuit planologie;
- Communicatie richting relevante partners, zoals sportverenigingen en bedrijven over de impact van het kader en hun handelingsperspectief.

7. Vervolgstappen

De komende periode zal gewerkt worden aan de volgende onderdelen:

1. Het verzamelen van overige benodigde bewijslast en het vervolgens indienen van de prioriteerbare projecten uit bijlage I;
2. Schriftelijk informeren van het college over welke projecten in deze eerste tranche wel en niet geprioriteerd zijn;
3. Maken van een aanpak om overige projecten alsnog te kunnen prioriteren en dit borgen in standaard werkwijze van de organisatie;
4. Maken van een aanpak voor projecten die niet geprioriteerd kunnen worden onder het ACM prioriteringskader, maar wel doorgang moeten vinden;
5. Ontwikkelen en uitrollen van de communicatie-aanpak;
6. Communicatie richting de regio over de geprioriteerde projecten;
7. Afspraken maken met de regio over het gezamenlijk formuleren van uitgangspunten bij ontwikkeling om de vermogensvraag per project te beperken.

8. Bijlagen

I. Lijst met projecten waar een mandatering voor wordt gevraagd en projecten waarbij dat later volgt en welke niet geprioriteerd kunnen worden onder het kader (niet-openbaar);
II. Concept bestuursverklaring;
III. Raadsmemo over het prioriteringsproces onder het ACM-prioriteringskader.

gemeente
Barneveld

Raadhuisplein 2
Postbus 63
3770 AB Barneveld
Telefoon 14 0342
Internet www.barneveld.nl
Whatsapp 0342495902

Liander
t.a.v. De heer, mevrouw
Utrechtseweg 68
6812AH ARNHEM

Datum:
22 december 2025
Onderwerp:
Prioriteringsverzoek [...]

Beste heer, mevrouw,

De ondergetekende, wethouder **[...]** van de gemeente Barneveld, verklaart hierbij het volgende ten aanzien van het project **[PROJECTNAAM]**, in het kader van de aanvraag voor prioritaire transportcapaciteit conform bijlage 22 van het ACM-prioriteringskader:

1. *Noodzaak transportcapaciteit voor de onderwijsfunctie*

Het project betreft woningbouw en valt onder de (sub)functie basisvoorzieningen zoals bedoeld in tabel 2 van bijlage 22.
De gevraagde transportcapaciteit van **[kVA/MVA]** is noodzakelijk voor het **[soort project]**, welke **[bestaat uit]**, omdat het project alleen met deze aansluitingen kan worden gerealiseerd en daarmee te voldoen aan de **[soortmaatschappelijke behoefte]** in de regio.

2. *Noodzaak capaciteit voor start activiteiten*

De activiteiten voor het project kunnen niet aanvangen zonder de gevraagde transportcapaciteit, omdat de **[soort project]** woningen zonder aansluitingen niet kan worden gebouwd of in gebruik genomen.

3. *Start op korte termijn*

De werkzaamheden starten op korte termijn, na de toekenning van de gevraagde transportcapaciteit.

4. *Compleetheid bewijsstukken en waarheidsverklaring*

De aangeleverde bewijsstukken zijn compleet en naar waarheid opgesteld. Deze bestuursverklaring is eveneens naar waarheid ingevuld.

5. *Instemming intrekking*

De gemeente Barneveld stemt ermee in dat de met prioriteit toegekende transportcapaciteit kan worden ingetrokken indien achteraf blijkt dat de verklaring onjuist of onvolledig is ingevuld, of indien sprake is van vervalsing van bewijsstukken zoals bedoeld in tabel 4 van bijlage 22.

Met vriendelijke groet,

Met vriendelijke groet,
Wethouder van **[x]**,
[naam wethouder]

gemeente
Barneveld

Raadsmemo proces aanpak ACM-prioriteringskader

Datum:	**11 december 2025**
Onderwerp:	Prioriteringsproces onder het ACM-prioriteringskader
Ter attentie van:	De Raad
Afzender:	College van Burgemeester en Wethouders
Portefeuillehouder	J. de Heer-Verheij
Mail behandelaar	*c.bechtold@barneveld.nl* *Telefoonnummer* 06 55 49 38 02

Samenvatting
We werken als gemeente aan een aanpak om gemeentelijke ontwikkelingen van energie te voorzien ten tijde van netcongestie. Hiervoor hebben we een aanpak ontwikkeld in drie stappen:

1. Het indienen van prioriteringsverzoeken voor o.a. woningbouw en maatschappelijk vastgoed om een elektriciteitsaansluiting te kunnen krijgen bij de netbeheerder;
2. Het formuleren van uitgangspunten bij nieuwe ontwikkelingen om zo efficiënt mogelijk om te gaan met de beschikbare capaciteit;
3. In gesprek gaan over wat we voorlopig wel en niet willen prioriteren om vermogen enkel in te zetten bij noodzakelijke projecten welke onder het ACM-prioriteringskader vallen.

Dit memo gaat voornamelijk over stap 1. Stap 2 en 3 worden kort toegelicht.
Dit proces is nog in beweging. Zeker rondom stap 1 is er nog veel onzekerheid. Toch, is het belangrijk om hierover geïnformeerd te worden gezien het een grote impact heeft op de fysieke ontwikkeling van de gemeente.

Doel
Het doel van dit memo is om de raad te informeren over de aanpak rondom het ACM-prioriteringskader. De bredere aanpak van gemeentelijke ontwikkelingen ten tijde van netcongestie wordt kort toegelicht.

Inhoud memo
Inleiding
Sinds 2022 is er sprake van netcongestie in de regio Flevoland, Gelderland en Utrecht (FGU) en kunnen grootverbruikers geen nieuwe aansluiting krijgen of hun aansluiting uitbreiden. Onder de gemeentelijke Taskforce Netcongestie is toen gewerkt aan een aanpak voor deze grootverbruikers.
Omdat ook veel maatschappelijk belangrijke projecten door netcongestie werden geraakt, zoals onderwijsinstellingen, veiligheidsdiensten en zorg, heeft de Autoriteit Consument en Markt de afgelopen jaren gewerkt aan verschillende versies van het zogenoemde prioriteringskader. Dit moet voorrang geven aan

maatschappelijk relevante projecten bij de toekenning van transportvermogen. Hierbij wordt er geen onderscheid meer gemaakt tussen groot- en kleinverbruik. Daarmee is het noodzakelijk om voor *alle* ontwikkelingen een prioriteringsverzoek in te dienen bij de netbeheerder. Hiermee is ook een nieuwe strategie nodig om ten tijde van netcongestie alle ontwikkelingen in de gemeente van energie te voorzien.

In "raadsmemo ACM-prioriteringskader" van 21 oktober stond dat het kader in zou gaan op 1 januari 2026. Inmiddels is dit voor *enkel kleinverbruik* verschoven naar 1 juli 2026.

Aanpak in 3-traps-raket
De bredere aanpak van gemeentelijke ontwikkelingen ten tijde van netcongestie bestaat uit drie onderdelen. Deze zijn sterk met elkaar verbonden. Samen moeten ze ervoor zorgen dat:

A. Belangrijke gemeentelijke projecten prioritering kunnen aanvragen bij de netbeheerder;
B. Er zo weinig mogelijk vermogen gebruikt wordt bij de aansluiting van deze projecten;
C. De projecten waar de gemeente vermogen voor aanvraagt ook binnen de netcongestie-periode van groot belang zijn voor de gemeentelijke ambities;
D. Ook andere gemeenten waar we onderstations mee delen in staat te stellen hun ambities op een zo efficiënt mogelijke manier van aansluiting te kunnen voorzien.

De aanpak bestaat uit de volgende drie onderdelen:

1. *Het prioriteren van woningbouw en noodzakelijk maatschappelijk vastgoed onder het ACM-prioriteringskader* (zie volgende paragraaf voor verdere toelichting)
2. *Het definiëren van uitgangspunten bij ontwikkelingen*. Dit heeft als doel om het gevraagde vermogen per project zo klein mogelijk te maken. Hiermee kunnen er dus meer ontwikkelingen plaatsvinden onder het onderstation. Ook, zijn netbewuste oplossingen doorgaans duurzamer én passen binnen het energiesysteem van de toekomst dat we als gemeente nastreven. Deze uitgangspunten zijn verwoord in het hoofdstuk "*Programma van eisen voor nieuwe ontwikkelingen"* van het Energiebeleidsprogramma, welke in oktober is vastgesteld door de raad;
3. *In gesprek over wat we voorlopig wel en niet willen/kunnen prioriteren*. Niet al onze ambities kunnen regulier worden aangesloten door de netbeheerder: dat vermogen is niet beschikbaar. Naar grote waarschijnlijkheid is er ook niet genoeg vermogen om alle projecten die geprioriteerd kunnen worden onder het kader aan te sluiten. Met netbewuste ingrepen zal het aantal aan te sluiten ontwikkelingen vergroten. Maar, mogelijk is dit nog steeds niet afdoende. Daarom, gaan we op termijn ook in gesprek over het maken van keuzes om zo vermogen enkel in te zetten bij noodzakelijke projecten die nu moeten worden aangesloten. Dit betekent, dat er op termijn ook nagedacht moet worden over het niet of later aanvragen van prioriteit bij de netbeheerder voor projecten die wel onder het kader vallen. Dit zal breder moeten worden opgepakt, omdat ook bijvoorbeeld interne capaciteit en stikstof invloed hebben op onze projecten en de prioritering daarvan.
   Tegelijkertijd kijken we ook naar alternatieve oplossingen, zoals: kunnen we ontwikkelingen (semi-)off grid of zelfs congestieverzachtend ontwikkelen? En, werken we aan strategieën om sectoren die niet geprioriteerd kunnen worden, zoals bedrijven, alsnog te ondersteunen om te komen tot een passende energievoorziening.

Het prioriteren van woningbouw en noodzakelijk maatschappelijk vastgoed onder ACM-prioriteringskader
De afgelopen maanden zijn we als gemeente aan de slag gegaan met het inventariseren van alle projecten die mogelijk in aanmerking komen voor prioritering onder het ACM-prioriteringskader. Het doel is om zo snel mogelijk, maar uiterlijk in januari de eerste prioriteringsaanvragen te doen voor projecten in

de eerste tranche. Dit betreft woningbouw- en onderwijshuisvestingsprojecten. Daarbij is er voorlopig geen keuze gemaakt: alle projecten die geprioriteerd kunnen worden en waar voldoende bewijslast voor aanwezig is, worden geprioriteerd.
Bij woningbouw gaat het om grotere ontwikkelingen die we als gemeente projectmatig oppakken[1]. Wat betreft onderwijsprojecten betreft het voornamelijk projecten die eraan moeten bijdragen om de benodigde inhaalslag op dit onderdeel te maken.
Naast de prioritering van deze eerste tranche, werken we aan het verder brengen van projecten die nu nog niet klaar zijn voor prioritering (zoals de brandweerkazernes en openbare verlichting). Ook, onderzoeken we welke andere projecten toch in aanmerking komen voor prioritering. En, onderzoeken we op projectniveau wat mogelijke alternatieven zijn als een project in categorie 4 valt.
Tot slot, maken we een standaardwerkwijze om projecten in de toekomst te blijven prioriteren die daarvoor in aanmerking komen.

Niet alles zal nu geprioriteerd kunnen worden
Het uiteindelijke kader van de ACM is op het moment van schrijven niet bekend: deze wordt waarschijnlijk kort na het indienen van dit memo gepubliceerd. Met de huidige uitwerking van het concept codebesluit zal het gros van de woningbouwplannen en een deel van de onderwijsvoorzieningen niet geprioriteerd kunnen worden gezien de gevraagde bewijslast niet overeenkomt met de processen van onze gemeente (en met ons het gros van gemeenten). We verwachten dat de bewijslast wordt versoepeld en dus meer projecten hiervoor in aanmerking zal komen. Afhankelijk dus van de uitwerking van het kader zullen meer of minder projecten geprioriteerd kunnen worden. Projecten die in deze ronde niet geprioriteerd kunnen worden (waaronder ook openbare verlichting), zullen zo snel mogelijk daarna, en het liefst voor 1 juli 2026, alsnog geprioriteerd worden. Belangrijk hierbij is dat het ontbreken van een aansluiting niet direct hoeft te betekenen dat hiermee het project geen doorgang kan vinden. Voor grotere projecten zijn alternatieven mogelijk, zoals alternatieven transportcontracten, accu's, WKK's, etc. Ook zal het naar waarschijnlijkheid tot 1 juli 2026 voor projecten nog mogelijk blijven een kleinverbruik aansluiting te krijgen, ook wanneer zij buiten het kader vallen.

Risico's & onzekerheden
Het ACM-prioriteringskader gaat enkel over de volgorde van het vergeven van een aansluiting en niet over de hoeveelheid vermogen dat er nog resteert. De gemeente Barneveld wordt voor het overgrote deel gevoed door onderstation Harselaar, welke ook Scherpenzeel en een deel van Nijkerk voedt. Deze gemeenten zullen ook prioriteringsaanvragen doen, mogelijk voor grote projecten. Dit zal ook afgaan van het beschikbare vermogen op het Onderstation. Het doen van een aanvraag is dus geen garantie voor een aansluiting. Pas bij de toezegging door de netbeheerder, zal de aansluiting onherroepelijk worden.
Omdat het definitieve kader pas half december gepubliceerd zal worden en de netbeheerder daarmee hun implementatieproces nog niet hebben ingericht, is het nog onduidelijk hoe er met verschillende vraagstukken zal worden omgegaan. Is bijvoorbeeld het moment van aanvragen leidend voor de netbeheerder, of het moment dat het in behandeling wordt genomen.
Daarnaast, zal naar verwachting vanaf 1 juli 2026 de huidige reservering voor kleinverbruik worden losgelaten en in stappen vermogen toebedeeld worden aan de wachtrij. Dit is natuurlijk goed voor de organisaties in de wachtrij, maar dit gaat ook af voor budget dat gereserveerd was voor o.a. woningbouw. Het is onduidelijk welke impact dit gaat hebben op woningbouwplannen welke pas over een aantal jaar een prioriteringsverzoek kunnen indienen.
Tot slot, is er veel beweging rondom dit kader. Zo zijn er onlangs, na een oproep van de gemeente Barneveld in samenwerking met de regio naar commissieleden, veel kritische Kamervragen gesteld over het kader en is er een roep om gemeenten

[1] Voor kleine ontwikkelingen staat in het concept kader dat de prioritering aangevraagd kan worden zodra er een WOZ-beschikking beschikbaar is. Deze projecten zullen we dus niet als gemeente prioriteren, maar zal naar verwachting door de initiatiefnemer zelf gedaan kunnen worden via mijnaansluitingen.nl.

(opnieuw) input te laten geven over de uitwerking ervan. Dit maakt het onzeker of en wanneer het kader als zodanig in werking zal treden.

Overige activiteiten
Hoewel veel onduidelijk is in het kader, lijkt het er wel op dat zowel alle bedrijven (groot én klein) en laadinfrastructuur straks in de wachtrij zullen komen staan. De gemeente is daarom ook bezig met een strategie voor bedrijven: hoe kunnen zij toch in hun energiebehoeften voorzien? Hierbij wordt o.a. gekeken naar het vasthouden van vrijgekomen aansluitingen, conform motie SGP. Een strategie voor laadinfrastructuur wordt ontwikkeld op niveau van de Regionale Aanpak Laadinfrastructuur (RAL) en het Rijk; de gemeente ziet vooralsnog geen noodzaak hier een aparte strategie voor te ontwikkelen.

Vervolg
De raad zal op de hoogte worden gehouden van de uitwerking van het ACM-prioriteringskader en de aanpak van de gemeente Barneveld hierop. We verwachten in Q2 2026 het gesprek te kunnen starten over het maken van keuzes; wanneer het stof rondom het kader is gedaald en er meer zicht is op de uitwerking ervan.